

FASILƏSİZ TƏHSİL PROBLEMLƏRİ DÜNYA TƏCHÜBƏSİNDƏ

ƏLİYEV AYGÜN

Kitabxanaların kompüterləşdirilməsi ETL-in kiçik elmi işçisi

Məqalədə fasiləsiz təhsil sisteminin inkişafı, formalaşması və əsas prioritetləri işıqlandırılmışdır. Həmçinin xarici ölkələrdə fasiləsiz təhsil anlayışının mahiyyəti, məzmunu açıqlanmış, bu sahədə dövlətin strategiyası, gördüyü işlər və fasiləsiz təhsilin təşkilində kitabxanaların rolu da qeyd edilmişdir.

Açar sözlər: fasiləsiz təhsil, ömür boyu təhsil, yaşlıların təhsili, professional təhsil, distant təhsil, elektron kitabxana

XX əsrin ortalarından başlayaraq inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan bütün dünya dövlətlərinin təhsil sistemlərində aparılan islahatlar əsasən ənənəvi birdəfəlik təhsil modelindən fasiləsiz təhsilə keçidlə əlaqədardır. Onun əsas ideyası insanın bir şəxsiyyət kimi, fəaliyyət subyekti kimi bütün ömür boyu inkişafıdır. Bu ideya cəmiyyət tərəfindən qəbul edilərək fasiləsiz təhsilin sistemyaradıcı faktoruna çevrilir. Qeyd edək ki, ömür boyu təhsil anlayışının nə zaman formalaşması haqqında məlumat yoxdur. Lakin Böyük Britaniyada 1995-ci ildən mövcud olan saytların birində bir qrup müəllim heyətinin qeyd etdiyi kimi, "lifelong education" ilk dəfə 1929-cu ildə yaşlıların təhsili üzrə aparıcı tədqiqatçı Beyzl Yekslinin "Ömür boyu təhsil" əsərində işlənmişdir. Təxminən həmin vaxtda 1926-cı ildə Amerikada Eduard Lindemanın "Yaşlıların təhsilinin mənası" adlı əsəri meydana çıxır ki, burada da "formal təhsil müəssisələri və tədris auditoriyaları" əvəzinə "təhsil həyatdır" və "bütün ömür təhsildir, ona görə də təhsildə sərhəd yoxdur" kimi yanaşmalar təklif olunurdu. [9] Bir sıra tədqiqatlarda verildiyi kimi məhz ingilis və amerikan tədqiqatçıları fasiləsiz təhsilin intellektual əsasının hərtərəfli formalaşmasında yaxından iştirak etmişdilər. Fasiləsiz təhsilin konseptual rəsmiləşdirilmiş ideyası ilk dəfə görkəmli nəzəriyyəçi P. Lenqrand tərəfindən 1965-ci ildə YUNESKO-nun konfransında təqdim edilmişdir. [5,c.106] Onun məlumatları əsasında bu məsələlərlə bağlı rəylər hazırlanmışdır. 1970-ci illərin ortalarından fasiləsiz təhsil ideyası təhsil islahatlarında başlıca prinsipə çevrilir və demək olar ki, bütün ölkələrdə dəstəklənir. 1972-ci ildə YUNESKO-da E.Foranın rəhbərlik etdiyi komissiyanın "Yaşamaq üçün oxumaq" adlı məruzəsi dinlənilir. İlk dəfə iri beynəlxalq təşkilatlarda: İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı, YUNESKO və Avropa Şurası təhsilin davamına əngəl yaradan formal yaş məhdudluğu ilə əlaqədar olaraq öz narahatlıqlarını bildirirlər. Uşaqlıq və gənclik dövründə təhsil ala bilməyənlər və ya öz təhsillərilə qane olmayanlara "ikinci

şans"ın verilməsi fikri meydana çıxır. Bu fakt xarici dövlətlərdə fasiləsiz təhsilin vəziyyətini öyrənməyə, bu sistemin nə zaman formalaşmasını, ömür boyu təhsilin reallaşması mexanizmini və onun prioritetlərini öyrənməyə əsas verir.

Təhsildə fasiləsizlik insanın bütün ömrü boyu tam, əhatəli, zamanın tempinə uyğun individuallaşmış və təkmilləşdirilmiş təhsildir və inkişaf səviyyəsindən asılı olamayaraq hər bir ölkə üçün aktualdır. Məsələn, müasir Avropada elm və texnologiya elə sürətlə inkişaf edir ki, məlumatların hər il orta hesabla 20%-i aktuallığını itirir və beləliklə də 5-8 il ərzində peşələrin məzmunu tamamilə köhnəlir. Təsadüfi deyil ki, məşğulluq üzrə Avropa strategiyası çərçivəsində ömür boyu təhsil biliklər və bacarıqların, peşə səriştəsinin artırılması məqsədi ilə və daimi əsaslarla aparılan hərtərəfli təlim fəaliyyəti kimi müəyyən edilmişdir. Bu gün Avropa ölkələrində ali təhsilin, həmçinin əlavə professional təhsilin əsaslı dəyişməsinin paradiqması müşahidə edilir. İndi insanı öyrətmirlər, o özü öyrənir. Bu paradiqma çərçivəsində insan bütün ömrü boyu öyrənir. Məhz bu yanaşma gələcəyin təhsilini özündə ehtiva edir.

1996-cı ildə İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı Təhsil Nazirliyi ömür boyu təhsillə bağlı təsəvvürlərini genişləndirərək təhsil siyasətinin məqsədi kimi bilik səviyyələrinin və ixtisasının bu və ya digər formada artırılmasında iştirak edənlər üçün "Hər kəs üçün ömür boyu təhsil" fikrini irəli sürdülər. Ömür boyu təhsil, fasiləsiz təhsil anlayışlarının mənasına baxdıqda Avropa komissiyasının ömür boyu təhsilin keyfiyyət göstəriciləri haqqında məruzəsində bu anlayış belə açıqlanır: "təhsilin, bilik və bacarıqların təkmilləşməsi məqsədilə məqsədyönlü fəaliyyətin formal, qeyri-formal həyata keçirilməsidir". Bu fikir Qərb ölkələrində "ömür boyu təhsil" anlayışı və ölkəmizdə tez-tez istifadə olunan "fasiləsiz təhsil" anlayışının ekvivalent olmasını düşünmək hüququnu verir. Fasiləsizlik insanın bütün ömür boyu tam, əhatəli, zamanın tempinə uyğun individuallaşmış və təkmilləşdirilmiş təhsildir. Ümumiyyətlə, son dövrlərdə fasiləsiz təhsilin problematikasına dair dünya elmi ədəbiyyatda müxtəliflik mövcuddur. Bunların arasında ən çox rast gəlinən və istifadə olunanlar aşağıdakılardır:

- 1.Fasiləsiz təhsil ömür boyu təhsil kimi (lifelong learning);
- 2.Fasiləsiz təhsil yaşlıların təhsili kimi (adult education);
- 3.Fasiləsiz təhsil professional fasiləsiz təhsil kimi (continuing vocational education and training).

Ömür boyu təhsil konsepsiyası:ömür boyu təhsil, təhsildə motivləşmə prinsiplərinə əsaslanır. Ömür boyu təhsil insanın yaşadığı müddətdə aldığı təhsil kimi başa düşülür və insanın bütün həyat fəaliyyəti boyunca nəinki informal metodla, həmçinin formal metodla təhsil əldə etməsinin, təkmilləşdirilməsinin vacibliyini nəzərdə tutur. Təhsildə motivləşmə isə

insanın şüurlu şəkildə bilik səviyyəsinin artırılması, intellektinin yüksəldilməsidir.

Yaşlıların təhsili - fasiləsiz təhsil sisteminin tərkib hissəsi olmaqla, vətəndaşların cəmiyyətdə və iqtisadiyyatda daim baş verən dəyişikliklərə uyğunlaşmasını təmin etmək məqsədilə çevik tədris proqramları əsasında həyata keçirilən təhsil prosesidir. Əməyin Beynəlxalq təşkili və Avropa İttifaqının normativlərinə əsasən yaşlı kontingent dedikdə 25-60 yaşa qədər insanlar nəzərdə tutulur. Yaşlıların təhsili ilə ənənəvi təhsilin arasında müəyyən fərqlər mövcuddur. Əgər ənənəvi təhsil sisteminin vəzifəsi cəmiyyət üçün layiqli vətəndaş və iqtisadiyyat üçün lazımı kadr hazırlamaqdırsa, konkret olaraq yaşlıların təhsilinin vəzifəsi isə artıq ənənəvi təhsil sistemindən çıxmış vətəndaşların cəmiyyətdə və iqtisadiyyatda daim baş verən dəyişikliklərə uyğunlaşmasını və fəal iştirakını təmin etməkdir.

Professionallıq fasiləsiz təhsil cəmiyyətin tələblərinə uyğun elm və biliklərin daim yenilənməsinə və ixtisasın təkmilləşməsinə, peşə bacarığın yüksəldilməsinə yönələrək çevik, mobil olmalıdır.

Professional FT-sistemi özündə peşə baza təhsili, ixtisas təkmilləşdirməsi, professional özüntəhsil, distant təhsil kimi altsistemləri birləşdirir.

Göstərilən anlayışlar bir-birinə yaxın olsalar da hər biri fasiləsiz təhsil sahəsində müxtəlif məsələlərin həllini nəzərdə tutur. Qeyd etmək lazımdır ki, bir ölkə daxilində bu anlayış zaman keçdikcə mənə və məzmunca həm dəyişə bilər, həm də müxtəlif terminlərlə də zənginləşə bilər. Məsələn, fasiləsiz təhsil (continuing education), yaşlıların təhsili (adult education), periodik təhsil (recurrent education), davamlı təhsil (permanent education), ömür boyu təhsil (lifelong learning) bir qayda olaraq eyni mənada işlədilir.

Xarici ölkələrdə fasiləsiz təhsil probleminə və əlavə təhsilə maraq günbəgün artmaqdadır. Biliklərə əsaslanan müasir iqtisadi vəziyyət hər bir şəxsdən karyerasında inkişaf etmək üçün daima bilik və bacarıqlar bazasını yeniləməyi tələb edir. Bu gün Avropa ölkələrində çalışanların 30-40%-i ali təhsillidir və bununla da onların gəlir səviyyəsi orta təhsillilərdən 1,5-2 dəfə çoxdur. Müasir nəslin həyatda sosial nəaliyyət əldə etməsi üçün orta hesabla 4 dəfə professional fəaliyyət sferasını dəyişməsi lazım gəlir. Bir sahədə uzun müddət çalışan mütəxəssislər isə il ərzində üç dəfədən az olmayaraq öz ixtisaslarını yenidən təkmilləşdirirlər.

Hazırkı vəziyyətdə Avropanın bir sıra ali təhsil müəssisələri fasiləiz təhsilin inkişafında maraqlıdırlar. Belə ki, keçən əsrin 80-ci illərindən başlayaraq inkişaf etmiş ölkələrdə demoqrafik yüksəlişlə eyni vaxtda təhsildə yüksəliş başlamışdır. Gənc nəsil daha çox ali təhsil almağa cəhd göstərirdi ki, bu da ali təhsil sektorunun ekstensiv yüksəlişinə və onun istər dövlət, istərsə də özəl mənbələrdən maliyyələşməsinə təsir göstərirdi. Bununla yanaşı qeyd

etmək lazımdır ki, İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (Avropada) ölkələrinin böyük əksəriyyətində ali təhsil dövlət tərəfindən maliyyələşdirilir. Ali təhsil müəssisələrinin tələbə cəlb etmək üçün mübarizə apardığı müasir dövrdə demoqrafik azalma və təhsilin bahalaşması ilə əlaqədar təhsil bazarında tələbatın aşağı düşməsi və dövlət resurslarının azalması müşahidə olunur.

Qeyd edək ki, ömür boyu təhsillə bağlı YUNESKO-nun irəli sürdüyü ideyalar bir çox ölkələrdə tətbiq edilir. Belə ki, Almaniyada fasiləsiz təhsil dövlət siyasətinin əsas prioritetlərinə çevrilirək, bütün ömür boyu insanların ictimai təfəkküründə fasiləsiz təhsilə istiqamətlənməsi, istənilən yaş həddində təhsil almağın hüquqi bazası hazırlanması nəzərdə tutulur, dövlət və qeyri-dövlət təhsil müəssisələri və strukturlarının şəbəkəsi genişlənir ki, bununla da yaşlı nəslin təhsil alması üçün hərtərəfli imkanlar yaradılır. Yeni şəraitdə fasiləsiz təhsilin iştirakı və inkişafı, yaşlı əhəlinin tələbə sırasına daxil olunması maliyyə məsələlərində stabilliyi saxlamağa imkan verir.

Almaniya qanunvericiliyində iş vaxtından əlavə kurslara gedənlərə böyük qisimdə torpaq verilməsi öz əksini tapmışdır. Universitetlərdə isə əlavə təhsillə bağlı 1000-dən çox proqram işlənişə hazırlanmışdır. Burada ömür boyu təhsilin bir neçə forması mövcuddur: ümumi və professional fasiləsiz təhsil. Birinci növ vətəndaşların ümumi təhsil tələbatlarının ödənilməsinə istiqamətlənib. Nümunə kimi yaşlıların üçün və yalnız qadınlar üçün təşkil edilmiş kursları göstərmək olar. İkinci növ məqsədi vətəndaşların professional təhsilinin təşkilidir. Məhz təhsilin bu tipi təhsildə çox əhəmiyyətli hissəni təşkil edir və bu cür kursların təşkili bir neçə gündən iki ilə qədər davam edir. Eyni zamanda distant təhsilin imkanlarından, kursların modul prinsipinə əsasən təşkilindən istifadə edilir. Alman və Avstriya universitetlərinin yaşlıların təhsilində iştirakı xüsusi dövlət qrantları ilə dəstəklənir. Bu dövlətlərdə yaşlı əhəli üçün təhsil proqramları işlənişə aprobeasiya edilir. Analoji proektlər İspaniyada da mövcuddur.

İngiltərədə ömür boyu təhsilin reallaşmasında universitetlər mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bunlardan Oksford Universitetinin fasiləsiz təhsil fakültəsinin göstərmək olar. Hər il 15000-dən çox insan burada bir və ya bir neçə kurslarda iştirak edir. Bunların sırasına öz marağı dairəsində olan hər hansı bir sahəni öyrənmək istəyən sadə vətəndaşlardan tutmuş, öz bilik və bacarıqlarını təkmilləşdirən biznes və professional təşkilatların nümayəndələri və ya beynəlxalq qruplar üçün kurs iştirakçıları daxildir.

Fransada iş yerində bilik və bacarıqların təkmilləşdirilməsi sahəsində dövlət sistemi fəaliyyətdədir. Burada fasiləsiz təhsillə bağlı qanun 1972-ci ildə bu sahəyə olan böyük tələbatı ödəməyə istiqamətlənmişdir. Fransada fasiləsiz təhsilin inkişafında universitetlər aparıcı mövqeyə malikdirlər və burada fasiləsiz təhsil fakültəsi fəaliyyət göstərir. Bugünkü gündə Fransada əksər

universitetlərində yaşlılar üçün müxtəlif kurslar təşkil edən fasiləsiz təhsil fakültəsi mövcuddur. Bura müraciət edən tələbələrin 80%-ni işləyənlər, iş axarısında olanlar 10%-ni və yaxud uzun müddət fasilədən sonra universitet həyatına qayıdanlar təşkil edir. Fransa fasiləsiz təhsil sistemində tədris proqramının üç kateqoriyası seçilir: rəsmi sənəd verməyən lakin sertifikatla təmin olunan qısamüddətli kurslar; diplom verilməsi ilə nəticələnən uzunmüddətli kurslar; milli dərəcəyə yüksəldən kurslar. [10].

İsveçrədə təhsilin təkmilləşdirilməsi ilə özəl təhsil müəssisələri məşğul olsalar da aparıcı təşkilat İsveçrədə 1951-ci ildən fəaliyyət göstərən 420 üzvü olan ixtisasın artırılması birliyidir. Bununla yanaşı müstəqil qruplar da ixtisasın artırılması ilə (xüsusilə də sağlamlıq və mədəniyyət sahəsində) məşğul olurlar.

Xarici ölkələrdə fasiləsiz təhsilin prioritetləri aşağıdakı kimidir:

1. Sistemli yanaşma: spesifik məqsəd və məsələnin, təklif və tələbatın təhsilin hər sahəsində formal və qeyri-formal metodların hərtərəfli qeydini nəzərdə tutur.

2. Dinləyicidə diqqətin cəmlənməsi: təklifdən tələbat, formal təhsildən dinləyicinin real tələbatına keçmək.

3. Ömür boyu təhsilin fundamental əsası kimi çıxış edən motivləşmənin inkişafı.

4. Təhsildə müxtəliflik: fərdi inkişaf, yeni biliklərin əldə olunması, iqtisadi, sosial, mədəni məqsədlər kimi. Bunlara baxmayaraq, ömür boyu məqsədlərin prioritetləri dəyişir.

Cəmiyyətdə və iqtisadi həyatda baş verən sürətli dəyişikliklərlə bağlı fasiləsiz təhsil nəinki hər bir fərd üçün, həmçinin müxtəlif ixtisaslara malik insanlar dövlət hesabına yaşayanlar üçün də əhəmiyyətlidir. Bununla yanaşı, ixtisasın artırılması iqtisadi problemlərin həlli vasitəsi kimi çıxış edə bilməz. Məsələn, işsizliyin aradan qaldırılması və s. Buna baxmayaraq, ixtisasın artırılması fərd və ümumilikdə cəmiyyət üçün yeni perspektivlər açır.

Təhsil sistemində ardıcıl iştirak edən, onun təşkilinə kömək göstərən, sistemləşdirilmiş bilik, bacarıq və vərdisləri yaş xüsusiyyətlərindən asılı olaraq təhsil prosesinin bütün iştirakçılara, şagirdlərdən başlamış ali məktəb tələbələrinə, gənclərdən başlamış fasiləsiz təhsillə məşğul olan yaşlı nəslə aşılaraq müəssisələrdən biri də kitabxanalardır [2, c.3]. Məlumdur ki, kitabxanalar fasiləsiz təhsilin səmərəli təşkilində mühüm əhəmiyyət kəsb edirlər. Xarici ölkələrdə ömür boyu təhsildən söhbət edərkən kitabxanaların bu sahədə əvəzsiz rolunu qeyd etmək lazımdır. ABŞ və bir sıra xarici ölkə kitabxanaşünaslarının qeyd etdikləri kimi insanları resurslarla əlaqələndirmək qabiliyyəti kitabxanaları təhsil alan cəmiyyət üçün təbii fokusa çevirir. Qeyd etmək lazımdır ki, Amerika kitabxanaşünasları fasiləsiz təhsil sistemini yaşlılar üçün kütləvi kitabxana xidmətinin əsası olaraq qiymətləndirirlər.

ABŞ-da kütləvi kitabxanalar vergi ödəyənlər tərəfindən maliyyələşən ilk kitabxanalardır ki, bu kitabxanalar yaşlıların sərbəst təhsil alması üçün qeyri-formal təhsil müəssisəsi kimi fəaliyyət göstərir. Bu hərəkət insanları arasında qeyri-bərabərliyi götürmək üçün ümumxalq təhsilə xidmət edir. 40-cı illərdə ABŞ-da kitabxana sistemləri daxilində tədris informasiya mərkəzləri kimi əlaqələndirici xidmət təşkil edilmişdir. Onlar ilk növbədə müxtəlif təşkilatların ixtisas və tədris imkanları haqqındakı informasiya ilə təmin edir və potensial təhsil alanlara seçim etməyə kömək edirlər.

Qloballaşma nəticəsində Avropa və Amerika təhsil müəssisəsi kitabxanalarında elektron kataloq, elektron dərsliklər, tammətənlil resurslar, sənədlərin elektron çatdırılması, web saytların yaradılması, multimediyə vasitələrinin tədris prosesində tətbiqi, professor saytlarının yerləşdirilməsi həyata keçirilmişdir. Avropa ölkələrində ali təhsil müəssisələri kitabxanaları adətən ən iri və varlı kitabxanalar hesab edilir və fasiləsiz təhsilin təşkilində yaxından iştirak edir. Buna misal olaraq Almanyanın Müstəqil və Böyük Britaniyanın Oksford və Edinburq universitetlərinin kitabxanalarını qeyd etmək yerinə düşər. Bu kitabxanalar çevikliyi, mobilliyi və zamanın tələbiylə ayaqlaşmasıyla oxuculara daha çox faydalı olmağa çalışırlar. Almaniya Dortmund Universitetinin kitabxanası günün 24 saati fəaliyyətdə olur ki, bu da təhsil prosesi ilə məşğul olan tələbənin günün istənilən vaxtında kitabxana tələbatının ödənilməsi deməkdir. Həmçinin Avropa ölkələrində kitabların qiymətinin yüksək olması və surətlərinin çıxarılmasında məhdudiyət qoyulması səbəbi də oxucuların kitabxanaya axınına müsbət təsir edir. Bu baxımdan ənənəvi kitabxana fondları və elektron resurslar informasiya əldə etməklə yanaşı həm də maddi baxımdan da çox əlverişlidir. Həmçinin yeni texnologiyalardan (İnternet, html hipermetn dili) istifadə kitabxanaların tədris fəaliyyətini nəzərəcarpacaq şəkildə genişləndirir. Onların tətbiqi kitabxanalarda informasiya web serverlərini yaradılmasını, uzaq məsafədən verilənlər bazasından istifadənin təşkilini, elektron kitabxanalarının, rəqəmli mediatek və pinakoteklərin yaradılmasını genişləndirdi. Yeni və effektiv texnologiyaların, o cümlədən distant təhsilin tətbiqi ali məktəb kitabxanalarında çox geniş istifadə edilir. Distant təhsil fasiləsiz təhsilin əsas təkid hissələrindən biri olub, bu gün Avropa ölkələrində ən geniş yayılmış təhsil formasıdır. Baxmayaraq ki, bu təhsil ənənəvi təhsilə nisbətən bahalıdır. Məsələn, Fransada təhsil alan əhəlinin 70%-i bu təhsil növünə üstünlük verirlər. Bu onunla əlaqədardır ki, distant təhsil insanları gündəlik fəaliyyətlərindən ayrılmamaqla eyni zamanda bir neçə ixtisas üzrə müxtəlif ali məktəblərdə yüksək təhsil almağa imkan verir. Təhsilin coğrafi uzaqlıqdan asılı olmayaraq On line olaraq həyata keçirilməsi onun ümumbəşəri olmasına səbəb olur. Distant təhsil humanitar xarakter daşıyır və cəmiyyətin bütün təbəqələrinin yaşından, cinsindən, irqi mənsubiyyətindən asılı olmayaraq hər

kəsin təhsil almasına imkan verir. Qeyd edək ki, distant təhsil müəllimsiz həyata keçirilir. Yaradılmış elektron informasiyalarda əsasən audiovizuallığa üstünlük verilir. Bu məqsədlə multimedia texnologiyaları, video dərslər, öyrədici proqramlar, intellektual testlər geniş tətbiq olunmalıdır. Distant təhsil formasının informasiya təminatı üçün kitabxanalar müasir elektron formaya keçmiş, yeni virtual kitabxanalar, korporativ kitabxana sistemləri yaradılmışdır. Burada informasiyanın tamlığı və dolğunluğuna diqqət yetirilir.

Hazırda dünyanın bir çox ölkələri öz fasiləsiz təhsil modelini yaradır və həyata keçirir. Bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə bütün tiplərdən olan təhsil müəssisələrinin sayı sürətlə artır və müxtəlif formalarla təhsil alan yaşlıların sayı şagirdlərin və tələbələrin sayını ötüb keçir.

ƏDƏBİYYAT

1. Xələfov A.A. *Kitabxanaşünaslığa giriş: Dərslük (3 issədə).*-H.1-2.B., 2001- 400s.
2. Xələfov A.A. *Müasir kitabxanaların sosial funksiyaları //Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya.-elmi, nəzəri və təcrübi jurnal. 1999, №2.-c. 3-33*
3. Baxşəliyev V. İ. *Yaşlıların təhsili zamanın tələbidir. Təhsil qəzeti, 21 dekabr 2004*
4. *Yaşlıların təhsilinə dair Hamburg konfransı.- iyul 1997-ci il.*
5. *Fasiləsiz təhsil haqqında Avropa Birliyinin Memorandumu.- Lissabon.-dekabr, 2000-ci il*
6. *Professional fasiləsiz təhsil sisteminin yaradılması. Nquen Tx Donq. Nauch.техн.биб. 2007№10.-s. 15-22*
7. Кузьмичева Е.И. *Непрерывное образование взрослых для устойчивого развития общества. Евразийская интеграция: Экономика, право, политика. 2010 №7*
8. *Проблемы непрерывного образования взрослых: Сб. науч. тр.- Л., 1979.- 77 с.*
9. *Чукуров О. Образование взрослых и занятость в Германии. М., Ж.Новые знания. №3, 2004, s.42-44*
10. *Зайцева О.В. Непрерывное образование: основные понятия и определения. Вестник ТГПУ.2009. Выпуск 7 (85)*
11. http://Ecsoman.hse.ru/data/695/1219/glava_1

ПРОБЛЕМЫ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В МИРОВОЙ ПРАКТИКЕ АЛИЕВА АЙГУН РЕЗЮМЕ

В статье освещены развитие системы непрерывного образования, ее формирование и основные приоритеты. Кроме того, в этой статье раскрыт смысл и содержание понятия непрерывного образования в зарубежных странах, освещены стратегия и проведенные работы государства в этой отрасли и показана роль библиотек в организации непрерывного образования.

Ключевые слова: непрерывное образования, образования взрослых, профессиональное образование, дистанционное образование, электронные библиотеки, образование зарубежом.

PROBLEMS OF LIFELONG LEARNING IN THE GLOBAL EXPERIENCE ALIEVA AYGUN SUMMARY

In this article highlighted the continuous development of the education system, its formation and main priorities. The article also reveals the essence and the concept of continuing education (lifelong learning) in foreign countries, the strategy and the work of the state in this area and the role of libraries in continuing education.

Keywords: Continuing education, lifelong learning, adult education, professional education, distance education, electronic library.